

Tarımsal Mesleki Eğitimde "AB" Fırsatları

Yücel Tekin Yahya Ulusoy

Uludağ Üniversitesi Teknik Bilimler MYO,16059,Görükle, Bursa
ytek@uludag.edu.tr

Özet: Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de endüstri ve hizmet sektörlerinin yanı sıra tarım sektörünün de ihtiyacı olan nitelikli işgücü eksikliğini gidermek üzere farklı yaklaşımlar denenmektedir. Yeni istihdam edileceklerin istenilen vasıflara uygun olarak yetiştirilmesi ve çalışanların eğitim seviyelerini yükseltmeye yönelik metotlar bu amaca ulaşmanın iki temel ayağını oluşturmaktadır. Nitelikli teknik eleman yetiştirme ve sürekli mesleki eğitim alanlarında AB süreci ve ortak fonlar ülkemiz tarımsal kalkınmasında mesleki eğitime ve işgücü piyasasına önemli açılımlar sağlamaktadır. Bu çalışmada, Avrupa Birliği süreciyle birlikte ortaya çıkan tarımsal eğitim fırsatları, fonlar ve hibeler açıklanmış, Uludağ Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu'nun gerçekleşen ve planlanan faaliyetleri irdelenerek bu fonlardan sektörün veya mesleki eğitim kurumlarının nasıl yararlanabilecekleri konusu detaylandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tarımsal eğitim, Mesleki eğitim, Leonardo Da Vinci.

"EU" Opportunities for Agricultural Education

Abstract: Various approaches have been attempted to meet the lack of qualified labour force which the agricultural sector needs as the industry and service sectors in our country like all of the world. The methods directing the training inexperienced employed workers and raising the educational levels of the workers form the two main ways of reaching this objective. The EU process in the fields of training qualified technical members and continuous vocational education and common funds provide some important opportunities to the vocational education and work power market in the agricultural development of our country. In this study, the agricultural education opportunities, funds and donations received by the EU process have been explained, the subject of which how this sector or vocational education institutions can profit from these funds has been studied by examining the realized and planned activities.

Keywords: Agricultural education, Vocational education, Leonardo Da Vinci.

GİRİŞ

Nitelikli teknik eleman yetiştirme ve sürekli mesleki eğitim alanlarında AB süreci ve ortak fonlar ülkemiz mesleki eğitimine ve işgücü piyasasına önemli açılımlar sağlamaktadır. Bu alanda çok farklı programlarda destek ve hibeler mevcuttur. Mesleki eğitim ve aktif işgücü temini alanında Leonardo da Vinci ve İşkur projeleri ön plana çıkmaktadır.

Leonardo da Vinci programının hedefi, "eğitim ve mesleki eğitim konusunda Avrupa'da bir işbirliği alanı oluşturarak" ve "Üye Devletlerin yaşam boyu öğrenme politikası ve aktif yurttaşlık ve istihdam yaratabilecek bilgi, beceri ve yeterliliklerin oluşturulması politikasını" destekleyerek "bir bilgi Avrupa'sının oluşumuna destek vermektir". Ülkemizin Mesleki eğitim ve öğretim sistemi içerisinde istihdam artırıcı, gerekli işgücü ihtiyacının karşılanmasında nitelikli ara eleman yetiştiren Meslek Yüksekokullarının da Leonardo Da

Vinci Programlarından optimum fayda sağlaması gerekmektedir. Buna ilave olarak ülke geneline yayılmış bulunan Ziraat Fakültelerinin de mesleki eğitim ile ilgili proje sunmaları desteklenmeli ve teşvik edilmelidir.

Aktif işgücü programları ise İşkur koordinasyonunda nitelikli işgücü yetiştirmeyi hedefleyen hibe planıdır. Bu hibeler kapsamında kırsal kalkınma ve meslek edindirme alanlarında büyük hibeler alınabilmektedir

AB PROGRAMLARI

Leonardo Da Vinci Programı

Leonardo Da Vinci Programı 1995 yılında başlamış olup 2000 – 2006 yıllarını kapsayan 2. aşamasının da sonuna yaklaşmıştır. Türkiye de 15 Nisan 2004 tarihinde imzalanan ve 8 Mayıs 2004 te resmi

gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren mutabakat zaptı ile 25 Avrupa Birliği üyesi, 2 aday statüsündeki ülke ile 3'ü Avrupa Serbest Ticaret alanını oluşturan ülkeler olmak üzere toplam 30 ülkenin AB komisyonu ile birlikte yürüttükleri Leonardo Da Vinci Programına katılım hakkı elde etmiştir. LdV Programının amacı "Mesleki eğitim ve öğretim konusunda bir Avrupa işbirliği alanı oluşturarak bilgi Avrupası'nın kurulmasına" katkıda bulunan ve "Üye devletlerin yaşam boyu öğrenme politikalarını, aktif yurttaşlık bilincini ve istihdam kapasitesini geliştirme potansiyeli olan bilgi, beceri ve yeterliklerin oluşturulmasını" destekleyen Avrupa Birliği mesleki eğitim politikalarını uygulamaktır. Bu ulusal öncelikler ile birlikte her alandaki mesleki eğitimin Avrupa işgücü piyasasının geliştirilmesi ve Avrupa eğitim ve öğretim sistemlerinin dönüştürülmesi, modernleştirilmesi ve uyumlaştırılması stratejik önceliklerine sahip projelerin geliştirilerek Üniversitelerimizin bunlardan faydalanması sağlanmalıdır. 2004 yılı hareketlilik faaliyetleri alanında 293 proje teklifi yapılmış, bu projelerden 214 tanesi desteklenmiştir. Kabul edilen 214 adet projenin 133'ü değişim 81 adedi yerleştirme projesidir. Proje sunan kurumların dağılımına bakıldığında toplam proje sayısının %63'ünü mesleki eğitim kurumları ile Üniversitelerin, %37 sini ise sivil toplum kuruluşları, KOBİ'ler ve sosyal ortakların oluşturmakta oldukları görülmektedir. 2005 yılı teklif döneminde 2571 proje ile Türkiye programa katılan 31 ülke arasında en fazla proje teklifi alan ülke olmuştur. Bu projeler arasında bağımsız dış uzmanların raporları sonucunda 602 proje teklif yeter puanı olarak desteklenmiştir. Bu projeler için AB komisyonu tarafından 2005 yılı için ülkemize sağlanan maddi tutar 14 047 831 Avro'dur. Kabul edilen projeler arasında Üniversitelerin payı %23 seviyesindedir. Leonardo da Vinci programının ikinci aşamasında Topluluktan mali destek alan beş ayrı faaliyet konusu bulunur. Bunlar;

Hareketlilik (Mobility); Bu başlık altında verilecek teklifler eğitim sisteminin içinde olan, daha çok eğitim görmekte olan veya iş gücü piyasasına girmeye çalışan gençlere, genç işçilere veya iş arayanlara, yeni mezunlara, yüksek öğrenim kurumlarında kayıtlı olan öğrencilere yönelik ("yerleştirme" projeleri) ülkelerarası hareketlilik faaliyetleri ile ilgili olmalıdır. Teklifler aynı zamanda eğitimcilerle veya insan kaynakları yöneticilerine ve

eğitim projesi yöneticilerine, yabancı dil uzmanlarına ve sosyal ortaklara yönelik de olabilir ("karşılıklı değişim" projeleri). Burada esas nokta, temel mesleki eğitim ve sürekli-mesleki eğitimin Avrupa boyutunun güçlendirilmesi, kişilerin teori ve uygulama içeren faaliyetlerden, özellikle iş-bağlantılı eğitimle deneyim kazanmaya teşvik edilmesi, dil becerilerinin, ülkeler arası bağlantıların, eğitimciler ve insan kaynakları yöneticileri için başarılı uygulamaların karşılıklı değişimlerinin geliştirilmesidir. Bu tür bir faaliyet alanı mesleki eğitim alanında tüm aktörlerin bir araya gelmesini sağlayarak genel anlamda hem ülkeler arası işbirliğinin hem de çalışma hayatı ile eğitim sistemleri arasındaki bağların güçlendirilmesi için yararlıdır. Ülkeler arası işbirliğinin oluşturulabileceği bu tür projelerinin araştırmaya yönelik işbirliğinin geliştirilmesine de katkıda bulunacağı kaçınılmaz bir gerçektir.

Hareketlilik projeleri sadece Öğretim elemanı ve lisans öğrencileri ile sınırlı kalmayıp yüksek lisans ve doktora öğrencilerini de kapsamaktadır. Genellikle bu içerik bilinmediğinden Leonardo Da Vinci projelerine Fakülteler çok fazla ilgi göstermemektedirler. Oysa yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin bu fırsattan yararlanmaları onların gelecekteki akademik faaliyetler, yabancı dil ve uluslar arası ilişkilerde daha başarılı olmalarına katkı sağlayacaktır.

Pilot projeler; Topluluk mali desteği; mesleki eğitim ve rehberlik alanında metod, içerik ve ürün açısından yenilikçi uygulamaların tasarımı, geliştirilmesi, test edilmesi, değerlendirilmesi ve yayılması için kullanılmaktadır. Pilot projeler, yenileşme sürecini hareketlendirmek ve eğitimin ve mesleki rehberliğin kalitesini artırmak içindir. Bunların uygun hallerde yeni bilgi ve iletişim teknolojilerini de kullanarak elle tutulur ürünler gerçekleştirmesi gerekir.

Dil yeterlilikleri; Bu projeler, daha az kullanılan ve öğretilen diller konusu projeler dahil, mesleki eğitim kapsamında dil ve kültürel yeterliliklerin artırılması ile ilgilidir.

Ülkelerarası ağlar; Program, Avrupa boyutunda uzmanlık ve yaygınlaştırma konularındaki ülkeler arası ağlar için finansal destek vermektedir. Bu ağların üç fonksiyonu vardır:

- Avrupa uzmanlığı ve yenilikçi yaklaşımların toplanması, süzgeçten geçirilmesi ve temeller oluşturulması,
- Mesleki becerilerle ilgili ihtiyaç analizlerinin ve tahminlerinin iyileştirilmesi,
- Ağ çıktılarının ve proje sonuçlarının Birlik çapında uygun şekilde yayılması/dağıtımı.

Referans Kaynakları; Özellikle araştırma ve analizlerde kullanılan Topluluk referans kaynaklarının, karşılaştırılabilir verilerin oluşturulması ve güncelleştirilmesi, başarılı uygulamaların incelenmesi, dağıtımı ve ayrıntılı bilgi alışverişi faaliyetleri Topluluk finansal desteğinden yararlanabilir.

Aktif İşgücü Programları Projesi

Aktif İşgücü Projesinin Yeni Fırsatlar Programı, Sivil Toplum Kuruluşlarının (STK) ve ilgili tüm sosyal tarafların, ülkedeki istihdam ve işsizlik sorununun çözümüne destek olmaları ve bu amaçla proje yürütme kapasitelerinin güçlendirilmesi için hibeler verilmesidir. 2005 yılında İŞKUR tarafından desteklenen toplam 193 Aktif işgücü projesi uygulanmış ve projeler için 32 milyon Avro ödenek ayrılmıştır. Bu projelerden biri olan ve TEMA Vakfı tarafından uygulanan Artvin'de İşsizlere Arıcılık Öğretmek İstihdam Yaratma Projesi, aynı programdan hibe alan ve Karadeniz bölgesinde uygulamaları tamamlanan 16 proje arasında "En Başarılı Proje" seçilmiştir. Aktif İşgücü programları hibelerinden yararlanarak kırsal kalkınma ile ilgili projelerin gerçekleştirilebilmesinde Ziraat Fakülteleri önemli görevler üstlenebilirler.

UÜTBMYO'NUN "AB"FAALİYETLERİ

Uludağ Üniversitesi Leonardo Da Vinci mesleki eğitim programlarındaki aktivitelere Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu ile yoğun olarak katılmaktadır. Bu bağlamda; Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Leonardo Da Vinci Genel Koordinatörlüğü tarafından organize edilen Çalışma ziyaretleri kapsamında 2 öğretim elemanı İngiltere'nin Birmingham kentinde bilgilendirme toplantılarına katılmışlardır. Yapılan görüşmeler sonucunda Harper Adams Agricultural College ile tarım alanında ortak projeler sunulması konusunda fikir birliğine varılmış ve bunun ilk adımı olarak İngiltereden 2 öğrenci Uludağ Üniversitesinde misafir edilerek toprak sıkışıklığı ve çevre konularında çalışmalar yapmışlardır. 22-24 Mart

2004 tarihleri arasında İngiltere'nin Leeds kentinde LdV contact seminerine katılarak Yorkshire bölgesi okulları ile Yüksekokulumuz arasında geleceğe yönelik işbirliği konularında çalışmalar yürütmüştür. Bu çalışmalar ile LdV pilot proje sunulması yönünde ortak karara varılmış ve bunun karşılıklı olarak LdV hareketlilik projeleri ile desteklenerek, konunun olgunlaştırılması neticesine varılmıştır.

Aktif İş gücü Programları kapsamında kabul edilen bir proje ile; işsiz ve herhangi bir mesleğe sahip olmayan gençleri yoğunlaştırılmış eğitim programları ile Bursa bölgesi sanayisinin aradığı becerileri kazanacak şekilde kalifiye bir eleman haline getirmek ve halen çalışmakta olan kesimlere yenilikçi bilgi ve becerileri kazandırmak, bireyin yaratıcı yeteneklerini keşfetmesini ve (kazanacağı teknolojik birikimin sunacağı kolaylıklar ile) uygulamasını sağlayıcı bir proje yürütülmüştür. Bu projedeki hedef kitle; işsiz ve meslek sahibi olmayan gençler ve iş sahibi olmasına rağmen ileri teknolojiye uzak KOBİ kuruluşlarında çalışan kesimlerdir. Proje, tüm makine ve imalat sektörüne yönelik olarak uygulanmıştır.

2004 yılında İsveç Ingelstorp Agricultural College'ı 2 öğretim elemanı hareketlilik projesi kapsamında ziyaret etmişlerdir. İsveç ve Danimarka'da yapılan çalışmalar sonucunda "The Organic Agricultural College of Denmark" ile ortak pilot proje verme konusunda anlaşarak TransAgri isimli tarımsal mesleki eğitimi konusundaki proje 12 Avrupa ülkesinin de katılımı ile Danimarka Ulusal Ajansına sunulmuştur. Yüksekokulumuz Leonardo Mesleki eğitim Projeleri kapsamında, 2005 yılında 6 adet hareketlilik proje teklifi sunmuştur. Tarım Alet ve Makinaları Programı Danimarka Vejby College ile tarım makinaları eğitimi alanında ve Avusturya ENERGEA firması ile biyodizel alanında bu dönemde sunulan Leonardo Da Vinci hareketlilik projesi içerisinde yer almıştır. Yine aynı dönemde Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu öğrencilerine yönelik Almanyanın Eckert-Schulen okulu ile ortaklaşa olarak üç ay süreli bir yerleştirme projesi Ulusal Ajansa sunulmuştur. 2006 yılından başlayarak bir veya iki uluslar arası pilot projede ortak olarak yer almayı ve en az bir pilot projeyi yürütücü olarak üstlenmeyi hedefleyen çalışma ve girişimlerini sürdürmektedir.

BİR DEĞİŞİM PROJESİ

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Leonardo Da Vinci Genel Koordinatörlüğü tarafından kabul edilen TR/04/A/F/EX1-163 Numaralı "Yeni Teknolojilerin Tarım Makinaları Eğitimine Uyarlanması" isimli proje kapsamında 18 Ağustos 2004 – 13 Eylül 2004 tarihleri arasında İsveç de Ingelstorp Agricultural College School of Natural Resources'da proje ile ilgili faaliyetlerde bulunulmuştur. Proje amaçlarından biri olan İsveç mesleki eğitim sistemi incelenmiştir. İsveç genel eğitim sistemi Şekil 1'de incelenebilir.

Ingelstorp skolan İsveç Småland bölgesinde 200 Ha arazi üzerinde uygulamalı tarım eğitimi veren, bölgenin kırsal kalkınmasında rol oynayan tanınmış bir tarımsal eğitim kurumudur. Yapılan program kapsamında; İsveç deki mesleki eğitim sistemi ile birlikte Ingelstorp skolan Agricultural College'ın tarımsal alanda bu eğitim sistemini uygulamaları yerinde gözlemlenmiştir. Öğrencilerin teorik ve uygulama çalışmalarına katılarak projenin esas konusunu teşkil eden yeni teknolojilerin tarım makinaları eğitimine uyarlanması ile ilgili çalışmalar yapılmıştır. Yararlanıcılar ülkemiz tarımı, eğitim sistemi ve mesleki deneyimlerini aktarabilmek amacıyla teorik ve uygulamalı derslere katılmışlardır. Böylelikle her iki ülke tarımı ve tarım makineleri eğitimi karşılaştırılmıştır. Proje kapsamında Småland bölgesindeki tarımsal alt yapı ve tarım firmaları incelenmiştir. Bölgesel kırsal kalkınma hedefinde tarımsal eğitim kurumları ile çiftçi birlikleri ve kooperatiflerin ortak hareket ederek başarılı oldukları gözlemlenmiştir. Proje kapsamında Uppsala Tarım Üniversitesine ziyarette bulunulmuştur. Uppsala Üniversitesinde Tarım Makinaları kontrol ve analiz birimleri, teknolojik sistemler, yenilenebilir enerji sistemleri, sensör teknolojileri ve robotik üzerinde incelemelerde bulunulmuştur.

İsveç'teki her bir yerel yönetim 16 yaşında zorunlu eğitimini tamamlayan öğrenciler için 3 yıllık ikinci bir mesleki eğitim olanağı sağlamakla yükümlüdür. Bu eğitim 17-19 yaşlarındaki

gençler için isteğe bağlı olmakla birlikte hemen hemen herkes bu eğitimlere katılmaktadır. Bu kategoride farklı alanlarda 3 yıllık tarımsal eğitim veren 49 kolej bulunmaktadır. Bu kolejler yerel yönetimler ya da özel kurumlar tarafından yönetilirler. Bu eğitimi tamamlayan 20 yaşındaki öğrenciler Svenska Landbruksuniversitetet (SLU) üniversitesi tarafından verilen yetişkin meslek eğitimi programlarına devam edebilirler. Tarım alanında eğitim veren SLU 8 ayrı bölgede ve farklı programlarda eğitim vermektedir. Bu programlar 2 ile 6 yıl arasında değişmekte olup kısa programlar mesleki tecrübe kazandırmaya yönelik olarak, uzun programlar ise matematik, biyoloji, fizik, kimya gibi teorik derslerle desteklenerek mesleki eğitim kazandırmaya yönelik olarak tasarlanmıştır. Mesleki eğitime devam eden öğrenciler eğitim için ücret ödemekte iseler de tarımsal eğitim İsveç hükümetinin finansal ve politik sorumluluğu altındadır. SLU tarafından verilen eğitimlere çiftçiler, tarımsal araştırma kuruluşları, özel şirketler ve kooperatifler mali bakımdan destek sağlamaktadırlar.

SONUÇ

Ülkemizin Tarımsal eğitim ve öğretim sistemi içerisinde istihdam artırıcı, gerekli işgücü ihtiyacının karşılanmasında nitelikli eleman yetiştiren Üniversitelerimizin de Leonardo Da Vinci Programlarından optimum fayda sağlaması gerekmektedir. Bu bağlamda ülke geneline yayılmış bulunan Ziraat Fakültelerinin de mesleki eğitim ile ilgili proje sunmaları desteklenmeli ve teşvik edilmelidir.

Şekil 1. İsveç Eğitim Sistemi

LİTERATÜR LİSTESİ

http://www.naturbruk.se/public_eng/retrieve_file.asp?n=157#260,3,Administration & economy Natural resource use colleges ...
<http://www.ingelstorp.nu>

<http://www.ua.gov.tr>
2005 Hareketlilik yılı, Dosya, Altın bilezik Dergisi, Sayı:4, Ağustos 2005